Examenul național de bacalaureat 2027

Proba B
Limba slovacă maternă

Model

Bilet

Prečítajte nahlas daný text.

Keďže kultúrna pamäť je viazaná na generačnú kontinuitu, autoobraz, identitu istej spoločnosti, jazyk ako jej konštituent sa ukazuje v tomto aspekte ako médium, ktorým sa zachovávajú a odovzdávajú identifikačne relevantné obsahy. Toto médium zahŕňa jazykové znaky rozličnej komplexnosti: slová, združené pomenovania, frazémy, parémy aj texty. Prostredníctvom týchto prejavov jazyk prispieva do kultúrnej pamäti obsahmi, ktoré pre príslušníkov danej spoločnosti vytvárajú obraz seba, implikujúci generačnú kontinuitu, povedomie, že sú „tí istí ako ich minulí a dávnominulí predchodcovia“. Nejde teda o objektívnu identitu, totožnosť, ktorá je určená objektívnymi príznakmi, ale o identitu v etnometodologickom zmysle, o kontinuitu interpretovanú príslušníkmi ako udržiavanie identity. Známa Lockova téza, že jednotlivec spomínaním prežíva kontinuitu svojho ja, a teda že schopnosť spomínať je predpoklad individuálnej identity, platí aj na úrovní spoločnosti. Obsahy sprostredkované jazykovými znakmi sú so zreteľom na spoločenskú identitu relevantné vtedy, keď sa v danej spoločnosti interpretujú ako identifikačné. Kontinuálnosť sa dobre vystihuje termínom kolektívna autobiografická pamäť (Erll, 2003, s. 177 – 178), ktorá sa konštituuje na základe aktov spomínania zakladajúcich kolektívnu identitu (pojmovo je tento termín zhodný s termínom kultúrna pamäť). Z tejto pozície A. Assmannová (Assmann, 1995, s. 234) vymedzila pojem kultúrny text. Na úroveň kultúrnych textov sa dostávajú literárne texty, ktoré čitateľstvo interpretuje ako fundujúce kolektívnu identitu. Analogicky možno uvažovať o kultúrnych slovách, významoch, frazémach, paremiologických jednotkách a pod. Fundamentálny význam má vyčlenenie formatívnych a normatívnych (kultúrnych) textov, teda textov, ktoré reagujú na otázky „Kto sme?“ a „Čo máme robiť?“. Tieto otázky sú v základe kolektívneho spomínania so zreteľom na identitu kolektívu a na jeho súčasné a budúce správanie a konanie.

Kultúrna pamäť sa prejavuje v kolektívnych spomienkových aktoch, udalostiach. Istá spoločnosť spravidla nezahŕňa len jedno „spomienkové“ spoločenstvo (t.j. kolektív s vlastným spomínaním na minulosť), takže sa môže vyznačovať koexistujúcimi kultúrnymi pamäťami. Ich obsah sa ustaľuje a aktualizuje v každodennej praxi aj v rámci inštitúcií, a teda kultúrna pamäť sa prejavuje jednak v neoficiálnych, neintenčných spomienkových aktoch a jednak v inštitucionalizovaných spomienkach na minulosť. V obidvoch prípadoch spomínanie sa realizuje rozprávaním pomocou jazykových (aj nejazykových) znakov. Naratívne postupy a jazykové znaky sú konštituenty obsahu spomienok.

Juraj Dolník – *Jazyk – človek – kultúra*

1. Odpovedzte na otázky s prihliadnutím na komunikačnú situáciu v danom texte.
   a) Čo zahŕňa kultúrna pamäť a akým spôsobom prispieva jazyk ku kultúrnej pamäti?
   b) Do ktorého jazykového štýlu patrí uvedený text? Uveďte dva príklady z textu, ktoré poukazujú na prítomnosť dvoch znakov identifikovaného jazykového štýlu.
   c) Ako chápe A. Assmannová pojem *kultúrny text*?

2. Predstavte svoj názor na úlohu materinského jazyka pri formovaní a udržiavaní národnej identity. Zdôvodnite svoj názor.